

1928

G O S P O D A R

Št. 6.

D. W.

Naše mlekarstvo za-
družništvo in zadruga
disciplina.

Gorje samemu! zakaj če pade, nima nikogar, ki ga bi vzdignil. Te svetopisemske besede je zapisal pred več nego 30 leti Krek v svojih črnih bukvah kmečkega stanu, in na njih podlagi je napravil sklep, da si morajo kmetje iskati pomoči v združitvi, v vzajemni pomoči, to je v zadrugah. Iz njegove besede in njegovega dela je zrastle stavba našega kmečkega kreditnega združništva, in on je bil zraven, ko so se stavili temelji mnogim našim nadenarnim zadrugam. Učil nas je, da je uspeh mogoče doseči le s požrtvovalnim in nesebičnim delom, s samozatajevanjem, z vzajemno podporo, medsebojnim razumevanjem in ljubeznijo do stvari.

Kako izpolnjujemo mi njegove besede? Imamo sicer trdno stavbo posojilnice, ki je premočno zgrajena, da bi jo mogle omajati razmere časa ter naša nespretnost. Kaj pa je z drugimi vrstami naših zadrug, ki so kmetijstvu najbolj potrebne, z živinorejskimi in mlekarskimi? Žalosten je pogled nanje. Živinorejskih, katerih smo imeli ob izbruhu vojne lepo število, je vedno manj, in še tiste, ki so do danes še ostale, po večini ne delujejo.

Skoraj tako slabo kot z živinorejskimi zadrugami je tudi z mlekarskimi. Veliko jih je bilo ustanovljenih v nekako 35 letih združnega delovanja, pa danes jih bo od teh samo polovica še pri življenju, druge so propadle. In vendar bi morali biti mlekarstvo najvažnejša panoga našega kmetijstva. Največji del stalnih dohodkov dajejo našemu kmetu mleko in mlečni izdelki. Zadruga pa le ne uspevajo, čeprav mora vsak uvideti in priznati, da vrše z vnovčevanjem mleka za kmeta nad vse potrebno in koristno službo. Velik del kmetovalcev bi brez njih ne mogel prodati mleka, in cene bi določali privatni trgovci in mlekarji, ki pa gledajo na svojo korist, ne pa na korist kmetovo.

Vzroke neuspehov je iskati v združničnih in zadrugah samih. Premalo je združnega duha v njih, premalo vzajemnosti, premalo discipline. Vse preveč je v njih starčopitnosti in medsebojnega nezaupanja. Nimajo združniški pravega zanimanja za mlekarstvo, le tedaj bodo prišli k njej, ko drugod nič ne opravijo. Za malenkostne pare, ki jih morda dobe drugje, bodo zapustili zadrugo, čeprav morajo vedeti, da tak dobiček ne bo trajan, a škoda, če propade zadruga, je trajna. Sam sebe vara, če hoče kdo s tem, da daje slabo mleko, varati zadrugo, ker če zadruga trpi, trpijo tudi združniki.

Imamo lepo število mlekarskih zadrug, a kaj vidimo, če jih pogledamo po bližje? Skoro vse se nahajajo v težavah, in ne vedo ne kod ne kam. Imajo mogoče še veliko zaloge sira, ki ga ne morejo prodati,

ker takega, ki ga delajo, ne mara nihče kupiti. A vkljub temu delajo še vedno naprej po starem in zaloga se jim kopiči. So tudi mlekarske zadruga, ki proizvajajo tak sir, da ga niti doma ne morejo prodati in kako naj gredo z njim v svet, ki zahteva prvo vrstno blago. Vsi vidijo, da dolgo tako ne more iti dalje. Ko pa je treba, da bi kaj izboljšali, pa nalete vsi nasveti na gluha ušesa.

Prvo vrstno blago morejo proizvajati le zadruga, ki jih vodijo izkušeni mlekarji strokovnjaki in ki imajo popolne stroje. A strokovnjaki in dragi stroji se izplačajo le v velikih mlekarnah, ki jih lahko popolnoma zaposlijo oziroma izrabljajo. A naši ljudje vseeno ustanavljajo in hočejo delati z malimi mlekarnami, ki komaj spravijo toliko stotin mleka skupaj, kolikor bi morale tisočev, da bi jim res bil zagotovljen uspeh. Malo mlekarjen zadostuje, a te naj bi imele velike delokroge.

Potem pa pridejo še težave s prodajo mlečnih izdelkov. Če je mlekarja blizu kakšnega mesta in oddaja sveže mleko, bo odjemalce sama poiskala, ker razmere poznajo. A drugače je s sirom, s surovim maslom in z mlekom, ki ga je treba izvažati. Zato je treba iskati kupce v celi deželi in še v drugih državah. Zadruga tega ne bo zmogla, ampak vse skupaj bi morale potom centralne organizacije urediti prodajo svojih izdelkov. Ta organizacija bi spravljala blago na trg in obenem dajala navodila zadrugam, kaj naj izdelujejo, ali surovo maslo ali sir in kakšno vrsto. Le enotna centralna organizacija bo mogla ustvariti enoten tip, enotno vrsto naših mlečnih izdelkov in seznaniti trg z našim blagom a nas s potrebami trga.

Čeprav imamo centralno Osrednje mlekarne, smo daleč od cilja. To pa samo radi tega, ker se zadruga nočejo ravnati po zahtevanih navodilih. Vsaka hoče zase in po svoje delati, le v zvezi z drugimi ne. Še s privatnimi trgovci bo raje delala kot pa z zadrugami.

Ali naj gredo vse naše mlekarske zadruga neuspehu naproti, ko je vendar še eno sigurno sredstvo, s katerim morejo priti do uspešnega delovanja? Trdna skupna organizacija je sredstvo in tega naj se oprimejo vsi tisti, ki hočejo, da si pomagamo s svojimi močmi.

Cvetoder.

Jablana, to naše najvažnejše sadno pleme, ima toliko zajedalcev, živalskega in rastlinskega pokolenja, kakor menda nobena druga rastlina. Ni dovolj, da ji izpodjeda voluhar korenine, da se pase zajec po njenem deblu, da je po vejah izsesava krvava, po listih pa listna uš, tudi njeno lepo cvetje nima miru pred zajedalci. Neštete vrednote namreč uniči vsako pomlad cvetoder, ki izgloda cvet, da se niti ne more odpreti.

Ko se jamejo jablane razcvitati, opazimo, da se mnogo cvetov ne odpre in da cvetni lističi porjave, kakor bi bili osmo-

jeni. Ako tak »osmojen« cvet previdno odpremo, najdemo na dnu čašice bledorožnatega črvička. Prašnikov in pestiča, bistvenih delov cveta, ni nikjer. Izglodal jih je »črv« in tako uničil cvet. Odkod pa je prišel »črv« v cvet in kaj se zgodi z njim pozneje, ko izvrši svoj tako škodljivi posel?

V istem času, ko se zdrav cvet oplodi, »črv« izje cvet, v katerem se je izlegel, potem se na dnu čaše zabubi in v par tednih se že izmota iz bube majhen hrošček — rilčar. Ta leta potem po sadovnjakih in objeda nežno listje. Ko se naveliča takega življenja, si poišče primerno skrivališče — najraje v kaki razpoki pod lubjem na deblu sadnega drevesa, kjer mirno prespi jesen in zimo. Aprila, ko se jame cvetno brstje razpuščati, se prebudi, zleze na dan, obletava jablane ter polaga posamezna jajčeca na cvetje, ko je še zaprto. V nekaj dneh se izleže iz jajčeca majhena ličinka, ki se takoj zavrti v cvet in ondi začne razjedati prašnike in pestiče. Ker se ob taki zlahtni hrani prav hitro razvija, je dorasla, ko okrog sebe uniči, kar more doseči. Potem se zabubi in ponavlja se, kar je bilo zgoraj povedano.

Cvetoder je tako hud škodljivec, da ponekod uniči polovico, pa tudi dve tretjini cvetja. Zatiranje je jako težavno in pri nas še skora neznano. Največ ga pokonča ugodno vreme ob jabolnovem cvetu. Ako se razcvitajo jablane ob toplem in solnčnem vremenu, se cvetje tako naglo razvija in odpira, da ga cvetoderova ličinka ne more dohajati. Cvet se hitro odpre in še nedorasla ličinka pade na tla, kjer pogine. Gorje pa cvetju, ako je ob dobi razvitanja slabo vreme. Ker se počasi razvija in odpira, ima zajedalec dovolj časa, da dokonča v miru svoje delo, se zabubi in izleti iz mesta kot hrošček. Jablane pa cveto malokdaj ob lepem vremenu. Zato se ne moremo zanašati na to naravno pomoč.

Iz doslej povedanega vsakdo lahko posname, da je največ tega škodljivca po zanemarjenih sadovnjakih, kjer ima dovolj ugodnih skrivališč in prezimovališč. S temeljitim snaženjem in mazanjem debel in debelejših vej že nekaj dosežemo, seveda le v tem slučaju, ako trebež prestrežemo in sežgemo. Še boljši je uspeh, ako celo drevce poškopimo z arborinom. Jako mnogo hroščev bi pokončali, ako bi jih sedajle, ko bo nastopilo toplejše vreme in bodo zlezli iz skrivališč, otrsali z drevja in jih prestrezali v nastavljene plahte ali rjuhe ter sežigali. Hroščki imajo namreč to lastnost, da takoj popadajo na tla, ako drevo ali vejo nagloma stresemo na ta način, da udarimo s primernim batom po deblu ali veji. Na Francoskem kade drevje z žveplom, ker so se prepričali, da se takega drevja hroščki ogibajo. Prav uspešni pomagači pri zatiranju cvetodera so tudi ptice pevke.

Kamgarn za moške obleke

se dobro kupi pri

R. MIKLAUC - PRI ŠKOFU - LJUBLJANA

Gospodarski svet v Središču važna gospo- darska ustanova.

Nedavno je bil za Središče ob Dravi in okolico ustanovljen Gospodarski Svet, ki naj bi bil nekaka vrhovna organizacija vseh obstoječih gospodarskih in strokovnih ustanov, korporacij in društev. Namen Gospodarskega Sveta je prirejati poučna predavanja v obliki debatnih večerov, delati praktične poskuse z umetnimi gnojili in organizirati poučne zlete. Njegovo geslo se glasi: »Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal!« Gospodarski Svet sestoji iz širšega in ozkega sosveta. Člani širšega sosveta so predsedniki in tajniki naslednjih korporacij: 1. Kmetijske podružnice, 2. Sadjarske in vrtnarske podružnice, 3. Čebelarke podružnice, 4. Bikorejske zadruge, 5. Gospodarske zadruge, 6. Podružnice vinarskega društva, 7. Hranilnice in posojilnice v Središču, 8. Obrtnega društva, 9. Mlekarske zadruge, 10. vodja osnovne šole, 11. kmetijski strokovnjaki in absolventi šol in tečajev. Gospodarski svet je imel dosedaj osem debatnih večerov s povprečnim obiskom 57 oseb in 1 nazoren poskus gnojenja z umetnimi gnojili. Več poskusov bo še sledilo s čilskim solitrom. Koncem meseca bo prirejeno še nazorno obrezovanje in precepljevanje sadnega drevja. Osnovana je bila tudi Centralna strokovna knjižnica, ki že danes vsebuje 20 najnovejših strokovnih knjig. — Tako se glasi kratko poročilo o tej novi ustanovi. Kako velikanskega gospodarskega pomena bi bilo za celo Slovenijo, če bi se povsod ustanovili taki gospodarski sveti, ki bi omejili razcepljenost v našem društvenem življenju in ublažili politične strasti.

Govedo grize les, cunjje, zid in drugo.

Februarja, marca vsakega leta se čujejo pritožbe od strani živinorejcev, da jim živina grize jasi, les, žre cunjje, pije scalnico, pri tem pa boleha na nogah, hujša, slabo molze itd. Kje pa leži vzrok teh pojavov? V krmi! Take pritožbe so zelo številne v letih, ko se poklada krma, ki je zrasla v suši ali ob moči. Najbolj pogoste so take tožbe iz močvirnatih krajev po mokrih, pa tudi iz kraškega sveta po suhih letih. Krma je pač tu pa tam slaba.

Zakaj je seno slabo? Zato ker ne vsebuje tistih hranilnih snovi, ki jih žival rabi za vzdrževanje svojega telesa in predvsem svojih kosti. Seno iz suhih let, pa tudi iz močvirnatih leg nima dovolj fosforovo kislega apna v sebi, ker ga trava vsled suše ali prevelike mokrote ni mogla vsrkati iz zemlje. Razen fosforovo kislega apna so pa tudi druge rudninske soli, ki primanjkujejo takemu senu. Žival si sicer z njim napolni želodec, ne more pa iz njega dobiti tistih hranilnih snovi, ki so ji potrebne za telo in posebno za kosti. Vzlic obilni krmi je torej živalsko telo lačno in ne more utešiti potrebe svojega organizma po navedenih hranilih. Posledica je, da z njeno uporabljanje za vzdrževanje telesa, za

napravo mleka, za delo in za telesno toploto hranilne snovi, ki jih ima že naložene v telesu; žival se torej sama sebe žre, hujša, kosti postajajo votle in šibke ter ne morejo več vzdrževati telesne teže.

To pomanjkanje hranil čuti žival sama in jih skuša nadomestiti z vsem, kar ji pride pod zob: grize jasi, zid, cunjje, usnje, pije lastno scalnico itd. V zvezi s tem pa se opaža splošna ošibelost, ki se izraža v zmanjšanju mlečnosti, koža postane trda, žival bolijo noge in pojavljajo se še drugi znaki te slabe prehrane.

Zakaj nastopijo ti pojavi šele po novem letu in ne že novembra ali decembra, bo vprašal kdo. Zato ker ima žival v pozni jeseni in do po novem letu v sebi še toliko redilnih rudninskih soli, ki jih je zbrala s poletno in jesensko zeleno krmo, da še dolgo lahko zalaga svoje telo s to rezervno. Razen tega dobi skoraj do novega leta ali še dlje krmne pese, korenja in podobne zelene krme, ki ji vsaj deloma nadomesti primanjkljaj soli v senu. V tem ravno tiči vzrok, zakaj kostolomnica nastopi navadno šele po novem letu.

Kako pa temu odpomoremo? To ni težko. Nadomestimo v klaji primanjkuječe fosforovo kislino apno in druge rudninske soli s klajnim apnom in živinsko ali kuhinjsko soljo in se obvarujemo te bolezni. V klajnem apnu nudimo živini tisto gradbeno snov za kosti, ki tvori močno, trdo in krepko ogrodje njenega telesa. Posebno je to potrebno mladim živalim, tudi prašičem, nadalje brejim in doječim kravam in svinjam, ki morajo svojim mladim dobi pred porodom dati snov za kosti potom krvnega toka, po storitvi pa potom mleka. Klajnega apna ni treba mnogo; zadostuje za veliko žival po eno žličico, za mladiče pa po eno žličico na glavo in dan. V osmih do štirinajstih dneh se bo pri bolnih živalih poznal že učinek.

Živinska sol ima pa dve nalogi: prvič služi za prehrano za tiste rudninske snovi, ki jih slabi krmi manjka, in drugič napravi tudi slabše krmo lažje prebavno in bolj tečno. Živinske soli zadostuje ena žličica na dan in glavo. Mnogi osolijo že jeseni ali poleti krmo pri spravljanju, kar je tudi zelo priporočati, ker se krma ne pokvari in prebavnost zviša.

Kdor se bo posluževal teh dveh dodatkov h krmi, mu bo tudi slabša krma nekaj zalegla in ne bo imel ne kostolomnice in tudi ne marsikatero druge bolezni v svojem hlevu.

Denar.

g Vrednost denarja dne 20. t. m. Naš dinar je notiral na curiški borzi 9.135 centimov. Temu primerno so bile tudi na naših domačih borzah v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu stalne in so se plačevale po teh cenah: 1 angleški funt 277.54 Din, 1 ameriški dolar 56.87 Din, 1 holandski goldinar 22.90 Din, 1 nemška marka 13.60 Din, 1 švicarski frank 10.95 Din, 1 madjarska penga 9.94 Din, 1 avstrijski šiling 8.02 Din, 1 italijanska lira 3 Din, 1 francoski frank 2.23 Din, 1 češkoslovaška kruna 1.68 Din, 1 grška dragma 0.75 Din, 1 bolgarski lev 0.41 Din, 1 rumunski lej 0.35 Din.

g Ustaličev dinarja. Kakor izgleda po poročilih iz Beograda, se v finančnem ministertvu resno proučuje vprašanje ustaličev dinarja. Nova valutna jedinica naj bi se uvedla v razmerju 1 : 10 tako, da bi bil novi zlati dinar enak 10 dosedanjim dinarjem. V ta namen sta bila odposlana na študijsko potovanje ravnatelj generalne direkcije državnega računovodstva g. dr. Mihajlo Jovanović in načelnik finančnega ministertva g. Milorad Tosić, ki sta bila v Pragi, Berlinu, Bruslju in Parizu. Tu sta študirala način ustalitve češkoslovaške krone, nemške marke, belgijskega in francoskega franka.

Uvedba nove valutne edinice na podlagi razmerja 1 : 10 ne bi povzročala večjih težkoč, ker bi ne bilo potrebno takoj zamenjati dosedanjih novčanic z novimi. Zadostovalo bi kratkomalo, da se pretiskajo stare novčane od 10 Din z 1 Din, one od 100 na 10 Din itd. zlate vrednosti. Tudi ni pričakovati, da bi devalvacija povzročila kake nezaželjene spremembe v cenah. Cene bi se kratkomalo spremenile na eno desetino v novi valutni edinci. V splošnem se računa, da bi taka ustalitev dinarja ne imela kvarnih posledic za naše gospodarstvo.

Cene.

g Cene v Gospodarski zvezi: tomaževa žlindra Din 135; rudninski superfosfat po 100 kg Din 88; po 50 kg Din 90; kalijeva sol po 100 kg a Din 170; kostni superfosfat Din 128; čilski soliter pri odjemu cele vreče Din 3.50, pri manjšem odjemu Din 3.75; gips Din 40; kostna moka Din 115; detelja črna do mača, plombarana Din 25; lucerna italijanska Din 25; mačji rep Din 13.50; pasja trava Din 24; ljulika italijanska Din 14; ljulika angleška Din 10; francoska pahovka Din 20; travniška bilnica Din 30; travniška mešanica Din 13; pesa Mamut rdeča dolga Din 13; pesa Eckendorfer rumena Din 11; korenje Din 36; semenski oves Din 3.50; cement Din 60; klajno apno Din 4; živinska sol Din 2; modra galica Din 7.60; žveplo Din 3.60; pri vagonem odjemu se cene za gnojila in cement znatno znižajo na franko vsako postajo. Razen tega imamo na zalogi vseh vrst poljedelskih strojev kot mlatilnice, slamočernice, čistilnice, stiskalnice za sadje in grozdje, plugi, gnojilne sesalke ter posnemalnike.

Romunija.

g Ljubljanska blagovna borza. Kupčija je še vedno bolj mrtva in cene stalne. Kupci krijejo samo dnevne potrebe, zato je splošno vedno več ponudb kot povpraševanj. Cene na ljubljanski blagovni borzi veljajo za blago v vagonih množinah, in sicer za 100 kg. Večina vrst se prodaja postavljeno na slovensko postajo, plačljivo 30 dni po dobavi. Tako notira pšenica, 78 do 79 kg težka z 2% odpadkov, baška 382.50—385 Din, slavonska 378—380 Din, moka Og v Ljubljani 530—535 Din, oves baški zdrav, rešetan 300 Din, ajda zdrava rešetana suha 295 Din, koruza času primerno suha za takojšnjo dobavo 290 do 292.50 Din, za april 292.50—295 Din, čimkvantin 305—312.50 Din.

Našim rodbinam priporočamo

KOLINSKO CIKORIJO

izboren pridatek za kavo!

g **Lesna kupčija.** Na ljubljanski blagovni borzi se prodaja blago v vagonih množinah in veljajo cene za 1 kubičen meter navadno postavljen v vagon na obmejno postajo. Cene so bile te-le: Bukovi plohi očeljeni ostrorobi, obrobljeni 700 D, I. in II. 750 Din, parjeni I. in II. 1000 Din, bukovi hlodi čisti, ravni, na nakladalni postaji 250 Din, javorjevi hlodi nakladalna postaja 430 Din, trami merkantilni 240 Din, hrastovi plohi od 100—110 mm 1050 Din, hrastove podnice 1050 Din, deska smreka jelka I. II. III. 445—470 Din; drva hrastova in cerova na nakladalni postaji 16 Din za 100 kg, oglje bukovo vilano franko vagon nakladalna postaja 75 Din za 100 kg.

g **Lesno tržišče.** Prvi in večji nakupi so se že izvršili, zato je povpraševanje že bolj mirno. Cene so se ustalile in se drže neizpremenjeno. Letošnji živahni kupčiji je vzrok, ker lani Italija ni kupovala dovolj blaga radi svojih neurejenih valutnih in gospodarskih razmer. Zato mora letos kriti še lanske primanjkljaje, ker so zaloge popolnoma izpraznjene. Za domačo stavbno podjetništvo je še malo povpraševanja.

g **Tržišče z vinom.** V splošnem ni sedaj nikjer posebno živahne kupčije z vinom. Vinski trgovci in večina gostilničarjev se je že prej založila s potrebnimi množinami. Kupuje se le tupatam v malih količinah. Sicer je pa itak v Sloveniji večina pridelka razprodana. Tudi v Dalmaciji se sedaj malo kupčuje. Hrvatsko ravnotako. Le iz banaškega vinskega trga poročajo, da so cene nekoliko poskočile, ker je povpraševanje iz tuzemstva, posebno pa iz inozemstva znatno. Iz tega razloga so cene v zadnji dobi poskočile za 10—15 Din pri hektolitr. Največ banaškega vina se izvažava v Avstrijo in Češkoslovaško. Inozemstvo kupuje predvsem najcenejša vina do 9.5% alkohola, ki stanejo danes 3.60 Din za liter. V Vrhu stane danes 9.5—10.5% belo vino 3.60—4.25 Din. 10.5—12% po 4.25—5 Din. Sortna vina so seveda dražja, črna pa cenejša.

g **Hmeljsko tržišče.** Kupčija s hmeljem se drži skoraj stalno na isti višini. Cene so nizke in se še bolj nižajo. Proda se v Zlatcu na teden kakih 400 stotov, v Nürnbergu 100—200 stotov po 50 kg. Boljši žateški hmelj se plačuje po 64—67 Din kg, srednji 59—62 Din in tranzitni hmelj, jugoslovanski po 14—34 Din. V Nürnbergu je bilo nekoliko več povpraševanja po jugoslovanskem hmelju dobre barve. Cena mu je od 14—40 Din kg. — V Vojvodini so cene nadalje nizke, od 9—12 Din kg. Kmetje so zaradi nizkih cen razočarani in marsikateri izmed njih bo opustil to panogo.

g **Žateški hmeljarji in nadprodukcija hmelja.** Delegati žateških nemških hmeljarjev so imeli zborovanje, na katerem so sklenili resolucijo proti nadprodukciji hmelja. Svoj žateški hmelj, ki uživa svetovno sloves, hočejo ohraniti na dosednji višini s tem, da ga ne bodo proizvajali v preobilni meri in ga postavljali na trg le v manjših količinah. Gajiti ga pa morajo tako, da bo pridelek res prvovrsten. Ne polje — nego vrt, ne množina — nego kakovost je njih načelo. Posnemanja vredno tudi za naše hmeljarje.

Živina.

g **Živinski sejem v Ljubljani 7. t. m.** Dogon je znašal 472 knoj, 103 vole, 16 telet, 56 krav ter 163 prašičkov. Sejem kakor tudi kupčija je bila živahna, vendar so cene ostale približno enake zadnjemu sejmu. Plačevali so se po teh cenah: voli debeli za kg žive teže 8 Din, voli poldebili 7 Din, vprežni voli 6.50 Din, krave debele 5—7 Din, klobasnice 3—4 Din, telata 10—11 Din. — Ker je bil ta sejem prvi v mesecu in prvi v spomladi, je bil zelo živahen in tudi kupčija razvita. Nekaj konj je bilo kupljenih za Avstrijo, nekaj krav pa za Italijo.

g **Prašičji sejem v Celju 17. t. m.** Na prašičjem sejmu je bilo precej prašičev (121 kom.) prignanih, vendar je bila kupčija slaba, ker ni bilo dovolj kupcev. Cene so bile sledeče: prašiči 6—7 tednov stari po 150—200 Din, 8—9 tednov 200—250 D, 3 mesece 350 Din, 4—5 mesecev 400—500 Din, 5—6 mesecev 550—600 Din, 1 leto 1000—1100 Din. Prašičji sejm se vršijo v Celju vsako soboto in je tukaj vedno dovolj blaga naprodaj.

g **Prašičji sejem v Mariboru 16. t. m.** Prignanih je bilo 127 prašičev. Cene so bile naslednje: prašiči 5—6 tednov stari komad po 100—150 Din, 7—9 tednov 250 do 300 Din, 3—4 mesece 380—450 Din, 5 do 7 mesecev 480—550 Din, 8—10 mesecev 580—650 Din, eno leto 1000—1200 Din. Za kg žive teže 10—12.50 Din, mrtve teže 16 do 17 Din. Kupčija je bila srednja in je bilo prodanih skupno 50 komadov.

g **Važno za perutninarje.** Vsi perutninarji se opozarjajo, da je v vsakem pogledu najprimernejši čas za valjenje mesec marec in april. Zato naj se v teh mesecih vsaka razpoložljiva dobra kockla izrabli. Jajca naj se vzamejo le od zanesljivih rejcev, ki gojijo naše domačegrudno štajersko-zagorsko kuro, ki v vsakem pogledu v naših krajih najbolje odgovarja. Rejci se opozarjajo zlasti na dejstvo, da se je v zadnjem času poleg jajčnega izvoza tudi izvoz žive in zaklane perutnine znatno povečal. Trgovina pa zahteva izključno le fino belokožnato robo, za kar zopet štajerka najbolje odgovarja, medtem ko velja roba z rumenimi nogami in rumeno kožo (italijanske, plimetke) kot manj vredna. Radi pomanjkanja kreditov in pa vsled omejitve strokovnega osebja za letos žal ne bo mogoče uradoma razdeljevati valilnih jajc. Interesenti pa se opozarjajo na sledeče okolišče, kjer dobijo dobra valilna jajca štajerske pasme in to: Maribor, Razvanje pri Mariboru, Središče ob Dravi, St. Jurij ob j. ž. in Celje. Natančne naslove lahko vsak zanimanec izve pri najbližjem okrajnem živinorejskem referentu. Oni perutninarji, ki hočejo jajca iz rejskih središč, se opozarjajo, da so take postaje z zaklopnimi gnezdi zaenkrat le še v okolici Maribora. Naslove lahko vsakdo izve pri kmetijskem oddelku velikega župana.

KMETSKO DEKLE dobi službo v župnišču; opravlja bi 4 krave in pomagala v kuhinji. Nastop službe takoj. Ponudbe na upravo »Domoljuba« pod št. 229. Prednost imajo Gorenjke, priporočene od domačega župnika.

Krmljenje zahirane živine.

V zadnji številki »Domoljuba« je bilo opisano v kratkem »Težakovo olje«, danes pa navajamo, v katere namene in kako se rabi »Težakovo olje« v živinoreji.

To olje se rabi: a) za ojačenje zahiranih mladih prašičkov, odraslih prašičev, telet, goved, žrebet in konj; b) je izredno dobro sredstvo pri pojavih vročine in zapečenosti pri živini, ker odstrani zapečenost, pospešuje čiščenje, kar ima za posledico redno prebavo, in s tem tudi odstranitev razne neugodne vročinske bolezni; c) za pospeševanje pitanja živine, ki slabo napreduje.

»Težakovo olje« se daje v gornje namene na tale način: k točki a) : 1. Prašičkom se daje pri vsakem obroku v hrano po eno kavino žličko za vsakega in sicer trikrat dnevno; 2. odraslim prašičem po eno navadno žlico, sicer pa kakor pod točko 1; 3. teletom in žrebetom po eno kavino žličko zjutraj in zvečer, to je samo dvakrat na dan; 4. govedu in konjem se daje olje, kakor pod točko 3, samo s to razliko, da se daje po eno navadno žlico namesto kavine žličke.

Olje se primeša v navedenih količinah hrani. K točki b): Pri pojavih vročine se daje prvi dan, po potrebi tudi drugi dan, dvojporcija v smislu navodila pri točki a), dalje pa se daje olje navadno, kakor je zgoraj opisano. K točki c): Za pospeševanje pitanja pri živini, ki slabo napreduje, se daje olje, kakor je opisano pod točko a). Odraslim in zelo mršavim prašičem se daje za pitanje lahko tudi po dve žlici zjutraj in zvečer, opoldne pa na vsak način samo po eno žlico. Povdarja pa se, da se olje ne daje 14 dni pred klanjem, pa bodi ta ali ona vrsta živine. »Težakovo olje« se pošilja v ročkah (kantah) po 5 kg in sicer po poštnem povzetju, in stane 1 ročka Din 125.— s poštnim povzetjem vred. Dobi se pa samo pri tvrdki: M. Težak, Zagreb, Gunduličeva ul. 13. — V nekaterih krajih v Sloveniji imajo tudi nekateri trgovci prodajo »Težakovega olja«, pri katerih se dobi tudi v manjših količinah, da si revnejši sloji lahko kupijo tudi po pol ali pa po eno kilo in ga dobe pri trgovcih tudi po Din 25.— en kilogram. V prihodnji številki bomo navedli še nekatere slučaje, v katerih je zelo potrebno dajati »Težakovo olje«, in priporočamo, da si današnja navodila vsak čitatelj dobro shrani, akoravno jih dobi vselej lahko brezplačno pri zgoraj imenovani tvrdki.

SEDAJ

vidim, ko sem enkrat kupil, da je veletrgovina **R. Stermecki v Celju** najboljši vir za nakup suknja in kamgarnja za moške obleke, volne, svile, cesirja in delena za ženske obleke, platna, oksforda, modrotiska, cvilha, ter sploh vse manufakture, ker je vse prvovrsne ne kakovosti iz najboljših svetovnih tovarov in mnogo nižje cene, kakor povsod drugo t. Pišite takoj po vzorce na veletrgovino **R. STERMECKI, Celje št. 19.** Naročila čez 500 Din poštnine presto.

Nerešena kmečka vprašanja.

(Gospodarska slika. Napisal Fr. Erjavec. Dalje.)

Kakor smo poudarili že spredaj, bi temeljita izvedba agrarne reforme izdatno pomagala malim kmetom v neposrednem okolju sedanjih veleposestev in viničarjem, toda ogromna večina onih, ki imajo pri nas premalo zemlje, bi je pa vendarle ne čutila. Glede na to je jasno, da sedanjih premajhnih kmetij ni mogoče povečati drugače kot z zmanjšanjem števila posestnikov, to je z združitvijo več malih posestev v večja. Na to umetnim putem seveda ne moremo niti misliti, pač pa vemo, da se vrši to časih naravnim putem samo od sebe (Nemčijo smo n. pr. že omenili). Sicer pa takega procesa niti ne moremo pozdravljati, kajti s tem bi se odtrgovali od grude novi deli naroda, kar ni nesreča le za prizadete, temveč vpliva neugodno na ves naš narod. Telesno in duševno najbolj zdrav del vsakega naroda je namreč vedno oni, ki živi z zemljo in od zemlje.

Vsekakor bo pa treba čim prej zakonito preprečiti nova razkosavanja naših že itak premajhnih kmetij in prehajanje kmetijske zemlje v nekmetijske roke (samo od l. 1903.—1912. je prešlo na Spodnjem Štajerskem 254% vse kmetijske zemlje v nekmetijske roke). Kakor imamo n. pr. zakon za varstvo gozdov (ki je že nekoliko zastarel), tako tudi nujno potrebujemo zakona o prometu z zemljišči, ki naj bi izključeval iz zemljiške posesti one, ki je ne obdelujejo sami in zakona za varstvo kmetijskih domov, ki mora otežiti razkosavanje srednjih kmetij in onemogočiti razkosavanje malih, kar se godi še stalno pred našimi očmi in se tako že sedaj jako neugodno razmere še zdržema poslabšujejo. Obteženo naj bi bilo celo podeževanje zemlje nekmetijskim ljudem ter dajanje zemlje v zakup v nekmetijske svrhe, na drugi strani naj bi pa primerne zakoni pospešili drobljenje velikih posestev (nad 100 la), toda ne v korist onih, ki je imajo že dovolj, temveč v korist malih kmetov. Nakupovanje zemlje v spekulativne svrhe bi moralo biti sploh onemogočeno. Svoboda, ki sta jo v tem pogledu uvedla pri nas francoska okupacija in liberalizem (avstr. zakon iz l. 1868.), je povzročila mnogo gorja in mnogo pripomogla k propadanju kmetijskega stanu, saj je razbila na tisoče kmetijskih domov, zato je nujno potrebno, da jo zopet odpravimo. V Avstriji smo sicer dobili že l. 1915. poizkus zakona o prenosu kmetijskih zemljišč, ki pa nikakor ne zadostuje, ne glede na to, da ga danes nihče ne izvršuje. Seveda je pa treba istočasno urediti tudi vprašanje kmetijskih kreditov in pa dedno

pravo na kmetih (to razbija kmetije zlasti v Prekmurju, precej pa tudi drugod), o čemer bomo pa govorili še pozneje. Tu naj le poudarimo, da so za ozdravljenje sedanjih razdrapanih zemljiško-posestnih razmer v Sloveniji ti trije zakoni nujno in neobhodno potrebni.

Po mnogih krajih bi precej ugodno vplivala na sedanje posestne razmere tudi smotrena rešitev vprašanja zložbe zemljišč ali komasacij, kakršno so uvedle že vse kmetijsko res napredne države. Svoječasna razdeljevanja skupnih zemljišč in poznejša lastninska izpreminjevanja so povzročila, da imamo pri nas ogromno množino časih vprav smešno majhnih parcelic, ki imajo pogosto tudi več kot čudno obliko (n. pr. so široke le po par metrov a dolge do 2 km, oddaljene pa včasih po celo uro hoda in še več). Na ta način so naše kmetije po večini silno razbite (zlasti v ribniškem okraju in v Prekmurju, a tudi drugod), kar jako oteži in podraži njih obdelovanje. Glede na to smo dobili v Avstriji že l. 1883. zakon o zlaganju ali komasaciji zemljišč (dopolnjen z dež. zakonom za Kranjsko iz l. 1887. in za Štajersko iz l. 1909.), ki naj pospešuje zlaganje majhnih parcelic v večje in s tem zaokrožitev ali arondacijo sedaj tako razbitih posestev (v Sloveniji je danes komaj 4% občin z arondiranimi posestvi, 6% z deloma arondiranimi, 90% občin ima pa raztresena posestva). Nezaupanje proti vsem novotarijam, ki je kmetijskemu ljudstvu že prirojeno, povzroča, da napreduje zlaganje zemljišč pri nas le prav polagoma, a ker so že v Avstriji dognali, da znaša dobiček zložbe 20—30% dosedanjega čistega donosa zemljišč, bi bilo treba izenačiti tozadevno dosedanje zakonodajo. To izenačenje naj bi se zgodilo na ta način, da se vzame za osnovo sedanji štajerski dež. zakon, ki je mnogo modernjši nego kranjski, vendar naj bi se vnesle vanj še nove določbe, ki bi še bolj pospeševale to prekorisno posestno reformo in onemogočevale nove delitve. Dejstvo je namreč, da je ljudstvo z že izvršenimi komasacijami povsod jako zadovoljno, kajti one povzročajo razen omenjenega dobička po mnogih krajih tudi uporabo kmetijskih strojev in delajo zemljiško knjigo ter kataster mnogo preglednejši in enostavnejši.

* Nered, ki je vladal v agrarno pravnih vprašanjih, je prisilil državni zbor, da je sklenil dne 3. junija l. 1883. tri važne okvirne zakone (št. 92 do 94), namreč o zložbah poljedelskih zemljišč, o razdelbi skupnih zemljišč in o uredbi užikov in uprave na istih ter o odpravi enklav v gozlih in arondiranju gozdnih meja. Tem zakonom so se l. 1909. pridružili še zakoni o novi uredbi in odkupu servitutnih pravic na tujem svetu, dalje zakoni o varstvu planin in pospeševanju planšarstva ter o uredbi in izboljšanju dolinskih pašnikov. Tem drž. okvirnim zakonom so sledili v posameznih deželah še odgovarjajoči deželni zakoni in razne izvršilne navedbe.

Meh za smeh.

Šestletni Mirko je šel k stricu voščit god: »Stric Tine, voščim vam vesel god in mama so rekli, če mi bodele dali enega kovača, da moram paziti, da ga ne zgubim.«

* Nekaj župnik (a ne v naših krajih) je bil obtožen, da je s svojim avtom prehitro vozil. Sodnik: »Vi pravite, da ste vozili z brzino 20 kilometrov na uro, a policaj pa trdi, da najmanj 40 na uro. Jaz moram verjeti stražniku in vam. Ali morete sumiti, zakaj policaj tako trdi? Ima morda kako jezo na vas?«

* »Ne vem, čemu bi bil jezen na me,« odvrne župnik, »saj mi nisem nič žalega storil. Mogoče zato, ker sem ga pred tremi leti poročil.«

* Gospodar je šel še enkrat okoli gospodarskega poslopja, da se prepriča, če je vse v redu. Na koncu hleva ob kurici naleti na starega Matica, kateri je bil včasih za hlapca pri njem, a sedaj bolan v ubožnici: »Kaj pa ti delaš tu ob tej uri, nočni zrak ne bo dober za tvoj revmatizem.« »Zdravnik mi je tako svetoval.« »Kaj, da ponoči okoli laziš?« »Ne, kurjo juho mi je svetoval.«

Dolenjska pošta je bila polna. V poštnem vozu ni bilo nobenega prostora več, kajti pričetek šol je bil tu in v vozu sami mladi študentje, da se peljejo v mesto. V nekem kraju stopi pred postiljona mlado lepo dekle ter vpraša za prostor v vozu, ta pa ji pove, da je vse zasedeno. »Za eno osebo bo pa gotovo še prostora.« »Nemogoče, razun, če gospodje študentje napravijo prostor.« Dijaki so bili brž pripravljeni tako lepo dekle vzeti v svojo sredo ter napravili prostor. Dekle je plačala postiljonu, nato poklicala starega moža, ki je stal v bližini. »Tako, stari oče, voznina je plačana, zato pa le urno v voz. Pa ne pozabite se tem gospodom zahvaliti za prijaznost.« Voznik je pognal in razočarani študentje so imeli čas premišljevat, kako jih je kmečko dekle potegnulo.

* K Milavčevim je prišla teta na obisk ter mogočno sedela v naslonjaču. Mala Minka jo je nekaj časa pazno ogledovala, nato pa stopila k njej ter ji obliznila obleko. Vsem je sapa zastala in teta je zavpila: »Kaj pa počenjaš?« Ponosno je Minka odvrnila: »Mama ima prav, tvoja obleka je res brez okusa.«

Stara babica je umrla. Par dni nato je Lizika stala ob oknu, ko je divjala nevihta. »Mama, danes babica prvič pomaga grmeti.«

* Obleka mu je bila zamazana, da od same umazanije ni bilo mogoče določiti, kakšne barve je bila. Toda v gumbnici mu je bil zataknjen šopek cvetic. »Kaj praviš k šopku,« vpraša znanca, ki ga je srečal, »in kje sem ga dobil.« »Ne vem, a zdi se mi, da je na tebi zrastel.«

Od danes naprej je začela pri

Tekstilbazarju

LJUBLJANA
KREKOV TRG 10

inventurna prodaja

manufakturnega blaga po znižanih cenah, 30% ceneje kot povsod drugod. V I. nadstropju, Krekov trg št. 10 pa se prodajajo po polovičnih cenah raznovrstni ostanki.

Oglejte si brez nakupne obveznosti!